

Pölyttäjien seuranta

Mikko Kuussaari

Suomen ympäristökeskus (Syke)

Luontokunnat-hankkeen pölyttäjäseminaari

13.10.2022

S Y K E

Miksi pölyttäjien seuranta on tärkeää?

- Ilman luotettavaa seurantatietoa ei tiedetä:
  - Miten pölyttäjillä menee?
  - Onko ruoantuotanto uhattuna pölyttäjien vähenemisen takia?
- Monien tärkeiden pölyttäjähönteisten kannankehityksestä heikot tiedot
  - Useissa maissa hyvät tiedot päiväperhosten kannankehityksestä
  - Mutta heikot tiedot tärkeimmistä pölyttäjistä, kuten kimalaisista, erakkomehiläisistä ja kukkakärpäsistä
- Pölyttäjien seurannan parantaminen yksi EU:n pölyttäjälaitteen (2018) ja Suomen kansallisen pölyttäjätalouden (2022) keskeisiä tavoitteita

Suomen pölyttjästrategian tavoitteet seurannalle

Pölyttjäseurannan tavoitteena on kattaa Suomen:

- Keskeisimmät pölyttjäryhmät
- Tärkeimmät elinympäristötyypit
- Eri maantieteelliset alueet

Seurannan runkona kansalaisseurantoihin perustuvat hyönteisseurannat, joita täydennetään tarvittavilta osin uudella viranomaisseurannalla

- Pohjautuen esitykseen EU:n yhteisen pölyttjäseurannan järjestämisestä

Tavoitteena tasapainoinen kompromissi tietotarpeiden, toteutettavuuden ja taloudellisten reunaehtojen välillä

Pölyttäjäseurannan keskeiset elementit

Käynnistetään täydentävää viranomaisseurantaa

Seurattavat lajiryhmät

- Kimalaiset
- Erakkomehiläiset
- Päiväperhoset
- Kukkakärpäset

Seurattavat elinympäristöt

- Tavanomaiset maatalousalueet
- Lajistoltaan arvokkaat niityt
- Talous- ja suojelumetsät
- Tunturit

Turvataan aiempien kansalaisseurantojen jatkuvuus

Valtakunnallinen päiväperhosseuranta (1991-)

Valtakunnallinen yöperhosseuranta (1993-)

Maatalousympäristön päiväperhosseuranta (1999-)

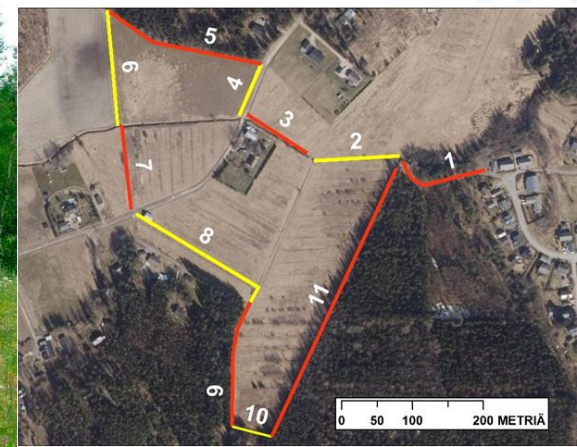
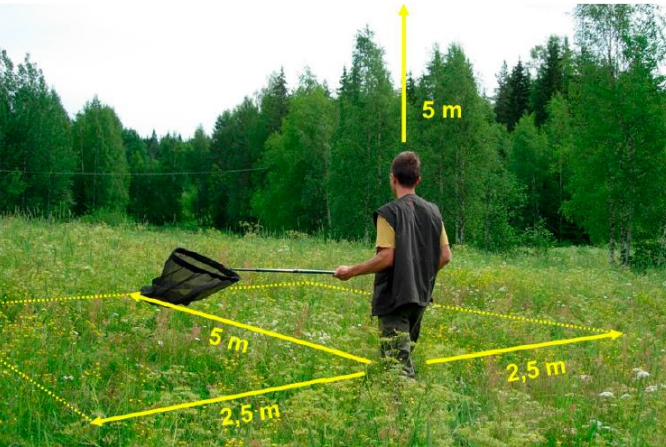
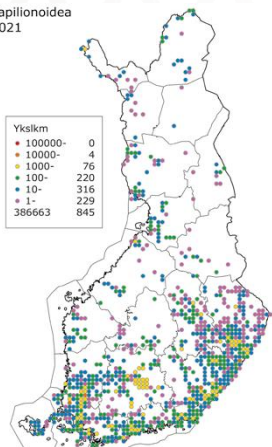
Tunturiperhosseuranta (2008-)

Kimalaisseuranta (2019-)

Pölyttäjien kansalaisseurannat

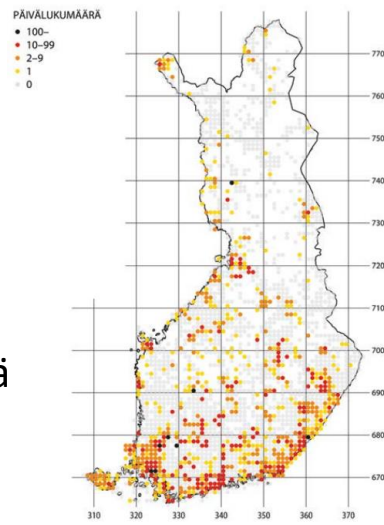
- Kaikki halukkaat voivat osallistua
- Lajitietokeskus (laji.fi) kerää kansalaishavaintoja kaikista pölyttäjistä
- Viisi erillistä seuranta-aluea keskittyy tarkemmin rajattuihin pölyttäjärühmiin (omilla menetelmillään)
- Havainnoinnin ja sitoutumisen vaativuus vaihtelee eri seurantojen välillä
- **Valtakunnallinen päiväperhosseuranta** 1991- (10 km² atlas-havainnot)
- **Yöperhosseuranta** 1993- (valopyydykset)
- **Maatalousympäristön päiväperhosseuranta** 1999- (linjalaskenta)
- **Tunturiperhosseuranta** 2008- (seuranta-ala laskenta)
- **Kimalaisseuranta** 2019- (linjalaskenta)

Papilionoidea
2021

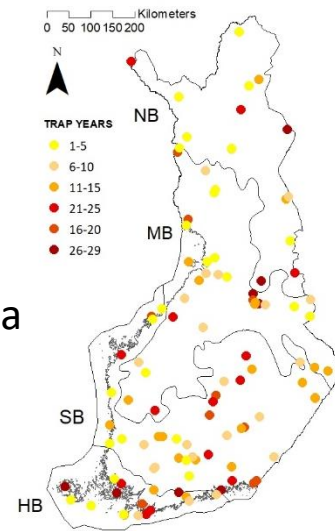
Valtakunnallinen päiväperhosseuranta

- 1991-
- Lajien levinneisyys ja sen muutokset
- 116 lajia, 6,62 milj. yksilöä
- Hyvä maantieteellinen kattavuus

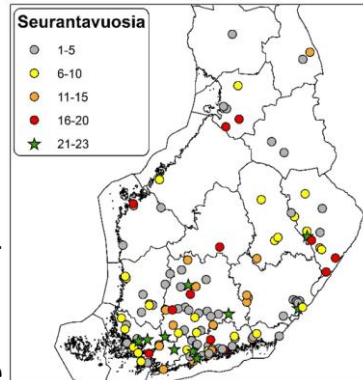
Yöperhosseuranta

- 1993-
- Lajien runsaus ja sen muutokset
- 1154 lajia, 1,16 milj. havaintoa
- Hyvä maantieteellinen kattavuus
- Painottuu metsiin

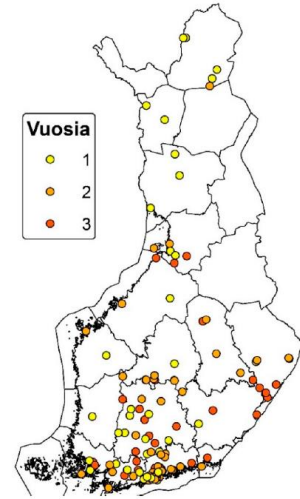
Maatalousympäristön päiväperhosseuranta

- 1999-
- Lajien runsaus ja sen muutokset
- 90 lajia, 1,13 milj. yksilöä
- Melko hyvä kattavuus Etelä-Suomessa
- Painottuu maatalousalueille

Kimalaisseuranta

- 2019-
- Lajien runsaus ja sen muutokset
- 27 lajia, 55 000 yksilöä
- Melko hyvä maantieteellinen kattavuus

Kaikilla pölyttäjien kansalaisseurannoilla verkko/Facebook-sivut osallistumisohteineen

Valtakunnallinen päiväperhosseuranta (NAFI)

Käyttöohdot <https://laji.fi/project/MHL.6/about>

Valtakunnallinen päiväperhosseuranta (NAFI) on Suomen Perhostutkijain Seuran koordinoima tutkimushanke. Seurannassa kertynyt havaintoaineisto tallennetaan Luonnontieteellisen keskuksen tietokantaan, jonka sisällöstä tuotetaan näillä sivuilla olevat tilastot ja kartat. Tilastot ja kartat voivat muuttua jatkuvasti aineiston täydennys- ja tarkistustyön tuloksena, eikä niihin saa viitata muissa lähteissä. Katsaus seurannan tuloksista julkaistaan vuosittain Perhostutkijain Seuran Baptria-lehdessä.

Raportit ja ohjeet Baptria-lehdessä (PDF):

- 2022 julkaistu katsaus perhoskesään 2021
- 2021 julkaistu katsaus perhoskesään 2020
- 2020 julkaistu katsaus perhoskesään 2019
- 1/2019 julkaistu katsaus perhoskesään 2018

[Etusivu](#) > [Luonto](#) > [Lajit](#) > [Lajien seuranta](#) > [Päiväperhosseuranta](#)

Maatalousympäristön päiväperhosseuranta

<https://www.ymparisto.fi/paivaperhosseuranta>

Miten päiväperhoset voivat maassamme?

Maatalouden rakennemuutokset ovat vähentäneet monille päiväperhosille välttämättömien niittyjen, kantojen ja piennarten määrää. Tämän seurauksena monet niistä tarvitsevat perhoslajit ovat taantuneet.

Päiväperhosten runsaudessa tapahtuvista muutoksista tarvitaan luotettavaa seurantatietoa, jotta suojelutoimet osataan kohdistaa niitä eniten kaipaaviin lajeihin. Tämän tiedon tuottaminen on vuonna 1999 alkaneen maatalousympäristön päiväperhosseurannan tärkein tavoite.

Vuonna 2010 julkaistiin Suomen ympäristö -sarjassa seurannan ensimmäinen kymmenvuotisraportti (1999-2008). Linkki julkaisuun löytyy oikealta. Seurannan tulokset raportoidaan vuosittain Suomen Perhostutkijainseuran Baptria-lehdessä. Kaikki aiemmat vuosiraportit ovat ladattavissa alla. Tuoreinta seurantatietoa päivitetään tälle sivulle muutaman kertoja vuodessa, ja tiheämmin Facebook-sivullemme www.facebook.com/paivaperhosseuranta.

SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS

Maatalouden ympäristöten vaikuttavuuden seurantatutkimus (MYTVAS3)

Pölyttäjien tila Suomessa.

Kansallista

pölyttäjästrategiaa tukeva taustaselitys

JULKAISUT

Maatalousympäristön päiväperhosseuranta 1999-2008 (Suomen ympäristö 2/2010)

TIEDOTTEET

Päiväperhoskesä 2021 (SYKE 18.8.2021)

Nocturna - Valtakunnallinen yöperhosseuranta

572 tykkäystä • 584 seuraajaa

<https://www.facebook.com/yoperhosseuranta/>

Julkaisut

Tietoja

Mentions

Seuraajat

Kuvat

Videot

Lisää

Viesti

Tykkää

Hae

Esittely

Tämä sivusto esittelee Valtakunnallisen yöperhosseurannan toimintaa ja tuloksia. This is the "off

Suosittelut

Nocturna - Valtakunnallinen yöperhosseuranta

Kimalaisseuranta: <https://www.syke.fi/hankkeet/polyhyoty>

Kimalaisseurantaan (TP2) liittyy alla on ladattavissa 19.4.2019 koulutustilaisuuden Powerpoint-materiaalit ja videoidut esitykset. Keväällä 2020 vastaava koulutus järjestettiin korona-epidemian vuoksi kahtena pienimuotoisena maastorekellynä (18.4.2020).

- PÖLYHYÖTY -hankkeen tausta ja tavoitteet (Janne Heliölä, SYKE)
- Kimalaisten lajinmäärityksen perusteet (Juho Paukkunen, Luomos)
- Kuvaus kimalaislaskentojen käytännön toteutuksesta (Janne Heliölä)
- Video: Kimalaisseurannan tausta ja tavoitteet (Janne Heliölä)
- Video: Kimalaisten elintavat ja rakenne (Juho Paukkunen)
- Video: Kimalaisryhmien ja -lajien tunnistaminen (Juho Paukkunen)
- Video: Seurantamenetelmän kuvaus (Janne Heliölä)
- Video: Lajintunnistustentti (Juho Paukkunen)

Kimalaisseurannan pilotoinnin (TP2) tulokset vuosilta 2019, 2020 ja 2021 on raportoitu täällä:

- Kimalaisseurannan vuoden 2019 tulokset
- Kimalaisseurannan vuoden 2020 tulokset
- Kimalaisseurannan vuoden 2021 tulokset

Pölyttäjien viranomaisseuranta käynnistyi kesällä 2022

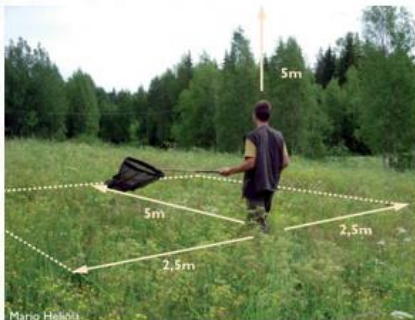
- Seurannan aloitus PÖLYSEURA-hankkeen avulla
  - YM:n rahoittama 3-vuotinen hanke
  - Pohjana kansallisen pölyttjästrategian seurantaehdotus
  - Kesällä 2022 pölyttjäseuranta 134 paikalla
- Hankkeessa mukana useita toteuttajatahoja:
  - Suomen ympäristökeskus (koordinaattori)
  - Luonnontieteellinen keskusmuseo (hankepartneri)
  - Metsähallitus (yhteistyötaho)
  - Luonnonvarakeskus (yhteistyötaho)
  - Suomen 4 H Liitto (yhteistyötaho)
  - Suomen Perhostutkijain Seura (yhteistyötaho)

Menetelminä EU:n seurantaehdotuksen mukaiset linjalaskenta ja värimaljapyydykset

Linjalaskenta vakioreitiltä 4 x kesässä
(2 x 250 m vakiomittaista toistoa per alue)

L

L, V

L, V

Päiväperhoset

Tarhamehiläinen

Kimalaiset

Erakkomehiläiset

Kukkakärpäset

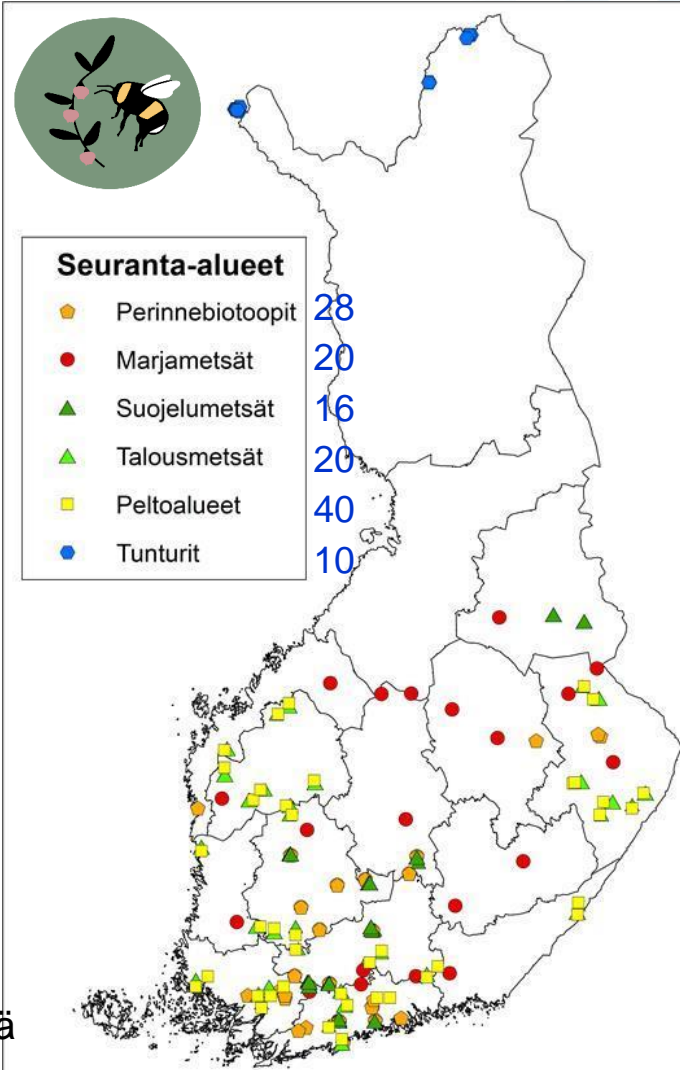
Värimaljapyydykset (2 x 2
pyydystä per alue) kesä-heinäkuussa

Seurannan toteutus eri ympäristöissä

Kesällä 2022 seuranta yhteensä 134 paikalla

- Tavanomaiset maatalousympäristöt (40 aluetta)
  - Tutkittaviksi arvottuja maatalousalueita, Syke
- Perinnebiotoopit (28)
  - Lajirunsaista niittyjä, Metsähallitus 16, Syke 12
- Talousmetsät (20)
  - Pienten metsäautoteiden varsia, Syke
- Marjametsät (20)
  - Puolukkakankaita, Suomen 4H-liitto & Luke
- Suojelumetsät (16)
  - Mäntykankaita, Metsähallitus
- Tunturit (10), Suomen Perhostutkijain Seura

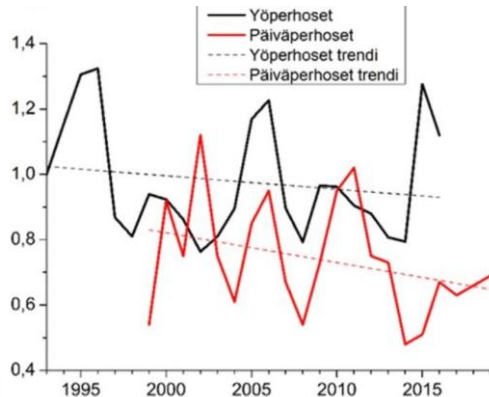
LUOMUS vastaa pyydysaineistojen esilajittelusta ja määrittämisestä

Seurannasta saatavat tulokset

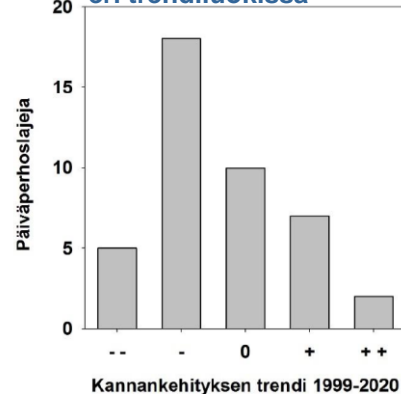
- Pölyttäjien vuosittaiset kannankehitysarviot ja pitkäaikaistrendit erikseen eri lajeille ja lajiryhmille
- Tietoa ympäristöpolitiikan vaikuttavuuden arviointiin
  - Esim. lajien uhanalaistarkastelut ja EU:n direktiivilajiraportointi

Esimerkkejä nykyisistä perhosten kansalaisseurannoista

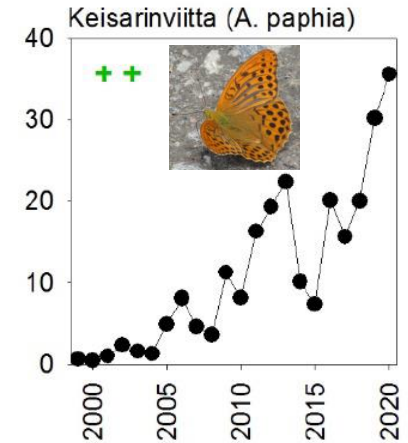
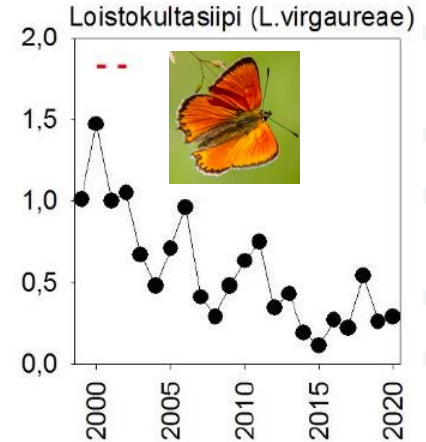
Runsauden yleistrendi

Päiväperhoslajien määrät eri trendiluokissa

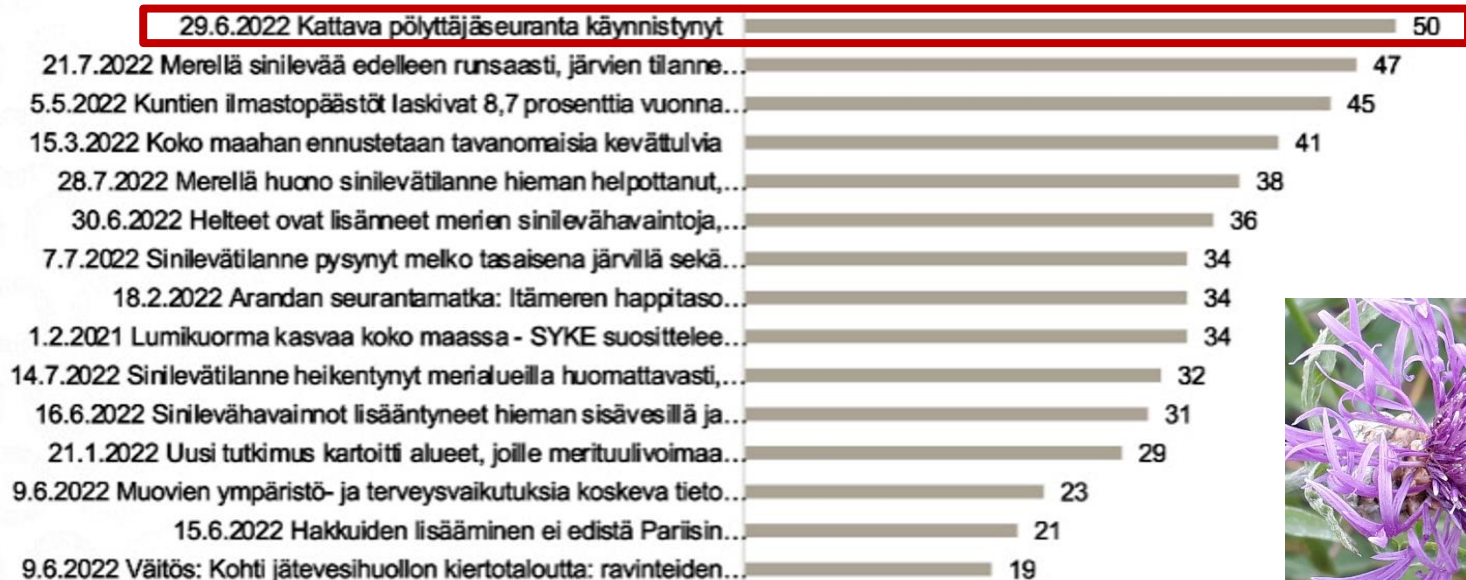
Esimerkkejä perhoslajien kannankehityksestä

Pölyttäjien hyvinvointi kiinnostaa kansalaisia laajasti

- Pölyttäjäseurannan tiedote vuoden siteeratuin Syken tiedote (n = 644)
- Pölyttäjien elinolojen parantamistoimet saavat kansalaisten tuen
- Samalla edistetään tehokkaasti myös muun luonnon monimuotoisuuden säilymistä

Syken tiedotteiden TOP 15 vuonna 2022

Yhteenveto

- Seurantojen tehtävänä on tuottaa tietoa pölyttäjien kannankehityksestä
- Pölyttäjäseurantojen turvaaminen ja niiden kattavuuden parantaminen pölyttjästrategian keskeinen tavoite
- Suomen pölyttäjäseurantojen kokonaisuudessa on kaksi toisiaan täydentävää osaa: kansalaisseurannat ja viranomaisseuranta
- Molemmilla on tärkeä rooli pölyttäjien hyvinvoinnin seurannassa

Kiitos mielenkiinnosta!

